

Αριθμολογική ανάλυση τῆς τετρακτύος τῶν ἐννοιῶν ΦΙΛΟΤΗΣ καὶ ΝΕΙΚΟΣ στὸν Ἐμπεδοκλῆ

(Ἀναδημοσίευση ἀπὸ τὸ κεφάλαιο Ι' «ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ», τοῦ βιβλίου μας:

«Ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ στὴν προσωκρατικὴ φιλοσοφία»

Οἱ περίεργες καὶ δυσερμήνευτες ὀνομασίες καὶ περιγραφές τοῦ Ἐμπεδοκλῆ, μερικές ἀπὸ τίς ὁποῖες ἤδη συναντήσαμε, βρίσκουν τὴν πληρέστερη ἀποκρυπτογράφησή τους μέσα ἀπὸ τὴν διαδικασία τῆς ἀριθμολογικῆς διερευνήσεως τῶν ἐννοιῶν.

Οἱ ἀριθμοὶ ἀποτελοῦσαν τὸ κυριώτερο πεδίο ἀναπτύξεως τῆς πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, μαζί μέ τὸ θεμελιῶδες σύμβολο, τὴν τετρακτύν, ἡ ὁποία ὅπως εἶδαμε ἦταν τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ ἐντὸς κύκλου. Ἀλλὰ πρὶν συνεχίσουμε, πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ἡ ἄμεση σχέση τοῦ Ἐμπεδοκλῆ μέ τοὺς Πυθαγόρειους καὶ ἡ ἀπὸ αὐτὸν γνωστοποίηση τῆς διδασκαλίας τους:

Διογένης Λαέρτιος VIII 54 (A 1). ...ἀκοῦσαι δ' αὐτόν Πυθαγόρου Τίμαιος διὰ τῆς ἐνάτης ἱστορεῖ, λέγων ὅτι καταγνωσθεῖς ἐπὶ λογοκλοπία τότε (καθὰ καὶ Πλάτων) τῶν λόγων ἐκωλύθη μετέχειν... (55) φησὶ δὲ Νεάνθης ὅτι μέχρι Φιλολάου καὶ Ἐμπεδοκλέους ἐκοινώνουν οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν λόγων· ἐπεὶ δ' αὐτὸς διὰ τῆς ποιήσεως ἐδημοσίωσεν αὐτά, νόμον ἔθεντο μηδενὶ μεταδώσειν ἐποποιῶ.

[Ὁ Τίμαιος στὸ ἑνατο βιβλίο τῶν «Ἱστοριῶν» λέγει ὅτι (ὁ Ἐμπεδοκλῆς] παρακολούθησε τὸν Πυθαγόρα καὶ πῶς ὅταν κατηγορήθηκε γιὰ λογοκλοπία, ὅπως καὶ ὁ Πλάτων, ἐμποδίσθηκε νὰ συμμετέχει στὶς ὁμιλίες του. Ὁ δὲ Νεάνθης λέγει ὅτι οἱ Πυθαγορικοὶ ἐπέτρεπαν (σὲ τρίτους) νὰ παρακολουθοῦν τίς ὁμιλίες τους μέχρι τοῦ Φιλολάου καὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέους· ἐπειδὴ ὁμως αὐτὸς τὰ δημοσιοποίησε διὰ τῆς ποιήσεως, ἔθεσαν νόμο νὰ μὴ τὰ μεταδίδουν σὲ κανένα ποιητὴ ἐπῶν].

Ἐπομένως, μέσα στὰ ποιήματα τοῦ Ἐμπεδοκλῆ ὑπάρχουν κρυμμένα πολλὰ νοήματα τῆς πυθαγορικῆς φιλοσοφίας. Καὶ ἡ πλέον πρόσφορη μέθοδος ἀποκαλύψεώς τους εἶναι προφανῶς ἡ ἀριθμολογικὴ διερεύνηση, μέ ὄργανο τὴν τετρακτύν, ἀφοῦ αὐτὰ κατὰ παράδοσιν ἀποτελοῦσαν τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ πυθαγορισμοῦ.

Στὸν Ἐμπεδοκλῆ, ὅπως εἶδαμε, οἱ βάσεις τοῦ συστήματός του ἦσαν τὰ τέσσερα στοιχεῖα (πῦρ, ὕδωρ, γῆ καὶ ἀήρ), καθὼς καὶ οἱ δύο δυνάμεις, ἡ Φιλότης καὶ τὸ Νεῖκος. Ἀρχίζοντας ἀπὸ τίς τελευταῖες διαβάζουμε τοὺς ἐξῆς στίχους του:

(B 17, 19–20). *Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα των, ἀτάλαντον ἀπάντη
καὶ Φιλότης ἐν τοῖσιν, ἴση μῆκος τε πλάτος τε.*

[Καὶ τὸ ὀλέθριο Νεῖκος (στέκεται) χωριστὰ ἀπ' αὐτά (τὰ στοιχεῖα), ἐντελῶς ἀταλάντευτο, καὶ ἡ Φιλότης μεταξύ αὐτῶν, ἴση στὸ μῆκος καὶ στὸ πλάτος].

Τὸ ἐπίθετο «ἀτάλαντον» δὲν σημαίνει ἰσοδύναμον ἢ ὅμοιον μέ τὰ στοιχεῖα (ὅπως ἐρμηνεύουν μερικοί), διότι μεταξύ τῶν στοιχείων καὶ τῶν δυνάμεων δὲν ὑφίσταται καμμία ὁμοιότητα. Σημαίνει ὅτι τὸ Νεῖκος στέκεται κατακόρυφα, αἰωρούμενο μέ ἀπόλυτη ἰσορροπία, χωρὶς νὰ ταλαντεύεται οὔτε κατὰ τὸ ἐλάχιστο. Ἡ δὲ Φιλότης πού χαρακτηρίζεται «ἴση στὸ μῆκος καὶ στὸ πλάτος», σημαίνει ὅτι βρίσκεται σὲ ὀριζόντια θέση καὶ ἐκτείνεται ἐξ ἴσου πρὸς τίς δύο ἐκατέρωθεν κατευθύνσεις.

Ὁ συνδυασμὸς καὶ τῶν δύο δυνάμεων, τοῦ κατακόρυφου Νεῖκου καὶ τῆς ὀριζόντιας Φιλότητος, δίνει τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ σταυρὸς τῆς πυθαγορικῆς τετρακτύος. Ὁ ἀντίστοιχος κύκλος ἐξυπακούεται ἀπὸ τὸ γενικώτερο πλαίσιο τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Ἐμπεδοκλῆ καὶ εἰδικώτερα ἀπὸ τοὺς στίχους:

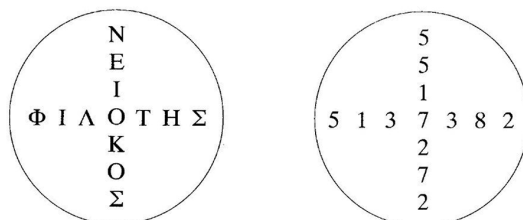
(B 17, 12–13). *ἡ δὲ διαλλάσσοντα διαμπερές οὐδαμὰ λήγει,
ταύτη δ' αἰὲν ἔασιν ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.*

[Ἡ συνεχὴς ἐναλλαγὴ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον δὲν σταματᾷ πουθενά, κατ' αὐτὴν δὲ (τὰ στοιχεῖα) βρίσκονται πάντοτε ἀκίνητα σὲ κύκλο].

Ἄρα τὰ 4 στοιχεῖα τοποθετοῦνται στὶς 4 κορυφές τῆς τετρακτύος, ὅπου παραμένουν ἀκίνητα καὶ ἐνεργοῦν διαμπερῶς διὰ μέσου τῶν δύο ἀξόνων της. Τὸ ἀρσενικὸ γένος «ἀκίνητοι» (ἀντὶ «ἀκί-

νητα»), συνδέεται μέ τήν ἄποψη ὅτι καί τά στοιχεῖα θεωροῦνται ὡς θεοί. Δέν θά μᾶς ἀπασχολήσουν ὅμως περισσότερο, πρῶτον διότι δέν γνωρίζουμε τίς ἀντίστοιχες ἀκριβεῖς θέσεις τους, καί δεύτερον διότι ἐάν συμπεριληφθοῦν στήν διερεύνηση θά ἀπαιτηθεῖ πολύ περισσότερο χῶρος, ἐνῶ ὁ σκοπός μας ἐδῶ εἶναι νά δώσουμε μόνο τίς βάσεις τῆς ἐρμηνείας.

Στόν σχηματιζόμενο σταυρό τῶν ἐννοιῶν ΦΙΛΟΤΗΣ καί ΝΕΙΚΟΣ, ἐάν ἀντικαταστήσουμε τό κάθε γράμμα μέ τόν πυθμένα¹ του, προκύπτουν τά ἀρχέτυπα² τῶν λέξεων: <ΦΙΛΟΤΗΣ> = 5137382, καί <ΝΕΙΚΟΣ> = 551272. Ἔτσι ἡ θεμελιώδης τετρακτύς μέ τήν γραμματική καί τήν ἀριθμητική της μορφή ἐμφανίζεται ὡς ἐξῆς:

Σχ. 10. Ἡ γραμματική καί ἡ ἀριθμητική μορφή τῆς παρμενίδειας τετρακτύος.

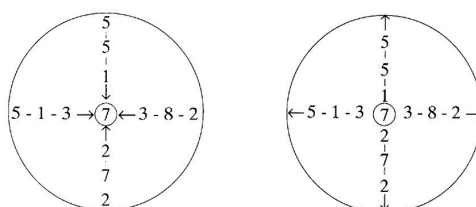
Στό κέντρο τοῦ σταυροῦ ὑπάρχει ὁ ἀριθμός 7, ὁ ὁποῖος σέ κανονικές συνθήκες ἀνήκει στόν ὀριζόντιο ἄξονα, ἐνῶ ὁ κάθετος εἶναι διαχωρισμένος, διότι ἡ λέξη ΝΕΙ-ΚΟΣ διασπᾶται σέ δύο τμήματα. Ἔτσι ἔχομε μιᾶ πρώτη ἐνδειξη τῶν διασπαστικῶν ιδιοτήτων τῆς δυνάμεως τοῦ Νείκου, ἀφοῦ καί τό ἴδιο εἶναι ἐξ ἀρχῆς διασπασμένο. Ἡ ἐπικράτηση τοῦ Νείκου ἰσοδυναμεῖ μέ τήν κατά κάποιον τρόπο ἐνσωμάτωση τοῦ κεντρικοῦ 7 στόν κάθετο ἄξονα, ὅποτε ὁ ὀριζόντιος διαχωρίζεται σέ δύο τμήματα. Διότι οἱ ἀριθμοί δέν ἀποτελοῦν στατικές καταστάσεις, ἀλλά, παρά τό γεγονός ὅτι εἶναι ἀκίνητοι στίς θέσεις τους ἐπάνω στούς δύο ἄξονες, ὑπόκεινται στήν ἄμεση ἐπίδραση ἐνεργειῶν ἐκπορευομένων ἀπό τά ἐπίσης ἀκίνητα στοιχεῖα στήν περιφέρεια τοῦ κύκλου. Ἡ κυρίως μάχη γιά τήν ἐπικράτηση δίδεται στό κέντρο τοῦ σταυροῦ, ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ 7 στήν τομή τῶν ἀξόνων, ἐνῶ τά λοιπά μέρη τῶν ἀξόνων χρησιμεύουν κυρίως ὡς φορεῖς τῶν ἐνεργῶν δράσεων, ὅπως θά ἀναπτύξουμε στήν συνέχεια.

Ἡ τετρακτύς στήν κατάσταση πλήρους ἰσορροπίας της συμβολίζει τήν ἰσοστάθμιση ὅλων αὐτῶν τῶν ἐνεργῶν δράσεων, πού κατευθύνονται ἀπό τήν περιφέρεια πρὸς τό κέντρο, χωρίς νά ὑπερτερεῖ καμία ἐξ αὐτῶν. Προσθέτοντας λοιπόν τούς ἀριθμούς τῶν ἀξόνων μέ αὐτήν τήν φορά καί μαζί μέ τό κεντρικό 7, σχηματίζεται ὁ ἀριθμός τῆς λέξεως Τετρακτύς, ἥτοι:

$$513 + 551 + 283 + 272 + 7 = 1626 = \text{TETRAKTYΣ}$$

Ἡ ἀντίθετη ἀκραία κατάσταση συμβολίζεται μέ τήν κατεύθυνση ὅλων τῶν ἐνεργῶν δράσεων ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τήν περιφέρεια, ὅποτε ὁ κεντρικός ἀριθμός 7 ἀπομονώνεται καί ἀπογυμνώνεται ἀπό ὅποιαδήποτε ἐπιρροή. Τότε οἱ ἀριθμοί τῶν ἀξόνων διαβάζονται ἀπό τό κέντρο πρὸς τήν περιφέρεια καί ἡ κατάσταση αὕτη χαρακτηρίζεται ὡς «Πολυφιλία», ἥτοι:

$$315 + 155 + 382 + 272 + 7 = 1131 = \text{ΠΟΛΥΦΙΛΙΑ}$$

Σχ. 11. ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ καί ΠΟΛΥΦΙΛΙΑ

1. **Πυθμήν** ενός ψηφίου λέγεται ὁ μονοψήφιος ἀριθμός τῆς ομάδος στήν ὁποία ἀνήκει. Π.χ. στά ψηφία Γ=3, Λ=30 καί Τ=300, ὁ πυθμήν τους εἶναι ὁ 3.

2. **Ἀρχέτυπο** μιᾶς λέξεως λέγεται ὁ ἀριθμός πού προκύπτει μέ τήν ἀντικατάσταση κάθε ψηφίου μέ τόν πυθμένα του. Ὁ ἀριθμός αὐτός τίθεται μέσα σέ γωνιώδεις παρενθέσεις.

Ὁ νέος αὐτός ὅρος δέν ὑπάρχει στά γνωστά ἀποσπάσματα, ἀλλά σώζεται σέ μιά μαρτυρία τοῦ Πλουτάρχου, ὅπου σχολιάζει αὐτήν τήν ἔννοια χωρίς ἴσως νά γνωρίζει τί ἀκριβῶς ἐννοοῦσε ὁ Ἐμπεδοκλῆς:

Πλουτάρχος, *Π. πολυφιλίας* 95 Α (Β 33). *ἡ μὲν γάρ [φιλία] συνάγει καί συνίστησι καί συνέχει καταπυκνοῦσα ταῖς ὁμιλίαις καί φιλοφροσύναις·*

ὥς δ' ὅτ' ὁπὸς γάλα λευκόν ἐγόμεφωσεν καί ἔδησε

κατ' Ἐμπεδοκλέα (τοιαύτην γάρ ἡ φιλία βούλεται ποιεῖν ἐνότητα καί σύμπηξιν), ἡ δέ πολυφιλία διίστησι καί ἀποσπᾷ καί ἀποστρέφει, τῷ μετακαλεῖν καί μεταφέρειν ἄλλοτε πρὸς ἄλλον οὐκ ἐῷσα κρᾶσιν οὐδέ κόλλησιν εὐνοίας ἐν τῇ συνηθείᾳ περιχυθείσῃ καί παγείσῃ γενέσθαι.

[Διότι ἡ μὲν φιλία συγκεντρώνει καί συνθέτει καί συνέχει, γεμίζοντας τίς συναναστροφές καί φιλοφρονήσεις, «ὅπως ὅταν ὁ ὁπὸς, τό λευκό γάλα (τῆς συκιᾶς) ἔπηξε καί συνέδεσε» κατά τόν Ἐμπεδοκλή, (διότι τέτοια ἐνότητα καί σύμπηξη θέλει νά κάνει ἡ φιλία), ἡ δέ πολυφιλία διαχωρίζει καί ἀποσπᾷ καί ἀποστρέφει, μέ τό νά μετακαλεῖ καί νά μεταφέρει ἄλλοτε πρὸς ἄλλο, χωρίς νά ἀφήνει νά γίνει οὔτε κρᾶσις οὔτε συγκόλλησις λόγω εὐνοίας πού περιχύθηκε καί παγιώθηκε μέσα στήν συνηθεία].

Ἡ ἀνωτέρω περιγραφή βρίσκει τήν ἐποπτική της παράσταση στό παρατεθέν σχῆμα, ὅπου οἱ ἀριθμοί ἐπὶ τῶν ἀξόνων ἀποσπῶνται καί διαχωρίζονται ἀπό τόν κεντρικό ἀριθμό, σάν νά τόν ἀποστρέφονται, μεταφέροντας τήν ἐνέργειά τους ἄλλος πρὸς ἄλλην κατεύθυνση. Δέν γίνεται δηλαδή καμμία «κρᾶσις» μεταξύ τους, οὔτε «κόλλησις» μέ τόν ἀριθμό 7.

Ἀντιθέτως ἡ φιλία λειτουργεῖ ὡς ἐνωτική καί συγκεντρωτική δύναμη. Ἔχομε ΦΙΛΙΑ = 551. Ὁ ἀριθμός αὐτός βρίσκεται στόν ἄνω ἡμιάξονα, διαβαζόμενος ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τό κέντρο. Ἀκόμη, στό παρατεθέν ἤδη σχόλιο τοῦ Σιμπλίκιου (Φυσ. 1124, 1· Β 29), ἀναφέρεται: «τὴν Φιλίαν διὰ τῆς ἐνώσεως τόν Σφαῖρον ποιοῦσαν». Ἡ ὑπονοούμενη «ἐνωση» τῆς Φιλίας παριστάνεται στό διὰ γράμμα διὰ τῆς ἐνώσεως τοῦ τελευταίου ψηφίου της 1 μέ τόν κεντρικό ἀριθμό 7, ὁπότε σχηματίζεται ὁ ἀριθμός 17. Οἱ δύο αὐτοί ἀριθμοί μαζί μέ τόν ἄλλον ἡμιάξονα τοῦ πρώτου τεταρτημορίου σχηματίζουν τό ὄνομα τοῦ Σφαίρου:

$$551 + 17 + 513 = 1081 = \Sigma\Phi\text{ΑΙΡΟΣ}$$

Ὡστε ὁ κόσμος τοῦ Σφαίρου βρίσκεται μέσα στό πρῶτο τεταρτημόριο τῆς Τετρακτύος. Αὐτός ὁλοκληρώνεται μέ τήν πλήρη ἐπικράτηση τῆς Φιλότητος, ἡ ὁποία συμβολίζεται μέ τήν ἐνωση (κόλληση) τοῦ ὀριζόντιου ἡμιάξονα μέ τόν κεντρικό ἀριθμό 7, διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 37, ὁπότε ἔχομε:

$$551 + 17 + 513 + 37 = 1118 = \Phi\text{ΙΛΟΤΗΣ}$$

Μέ τήν ἀνωτέρω εἰκόνα τοῦ Σφαίρου ἐρμηνεύονται καί μερικοί σκοτεινοί στίχοι, ὅπως:

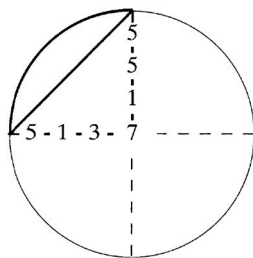
(Β 27, 3). *οὕτως Ἀρμονίης πυκινῷ κρύφῳ ἐστήρικται*

Σφαῖρος κυκλοτερής...

Ἔχομε ΑΡΜΟΝΙΑ=272. Ὁ ἀριθμός αὐτός εἶναι ὁ κάτω ἡμιάξονας τῆς Τετρακτύος, ὁ ὁποῖος φαίνεται σάν νά στηρίζει τό ἀνώτερο ἡμικύκλιο. Ἔτσι ὁ Σφαῖρος «στηρίζεται» ἐπάνω στήν Ἀρμονία. Ἀποκαλεῖται δέ κυκλοτερής, διότι ὅταν ὅλα τά ὄντα εἰσέλθουν ἐντός τῆς περιοχῆς του, τότε περιπίπτουν σέ πλήρη ἀδράνεια οἱ ἄλλοι δύο ἡμιάξονες, ἀφοῦ δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων νά ἐπιδράσουν. Αὐτή ἡ κατάσταση περιγράφεται μέ τόν στίχο:

(Β 29, 1). *οὐ γάρ ἀπό νότοιο δύο κλάδοι αἰσσονται...*

Οἱ δύο κλάδοι πού δέν φυτρώνουν πλέον ἀπό τά νῶτα του, εἶναι προφανῶς οἱ ἄλλοι δύο ἡμιάξονες, οἱ ὁποῖοι δέν λειτουργοῦν. Ὁ δέ Σφαῖρος (τό πρῶτο τεταρτημόριο) στήν κατάσταση ἐνοποίησης τῶν πάντων λαμβάνει σφαιρική μορφή, λόγω τῆς ἐπικρατοῦσης ἐντός αὐτοῦ ἰσορροπίας καί ἰσοδυναμίας πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις. Τά δέ ἄκρα τῶν ἡμιαξόνων πού τόν καθορίζουν ἔχουν τόν ἀριθμό 5 καί ἐνούμενα σχηματίζουν τόν ἀριθμό 55 = ΕΝ, διότι ὁ Σφαῖρος εἶναι τό ἜΝ.

Σχ. 12. Ὁ κόσμος τοῦ Σφαίρου.

Προηγουμένως σχηματίσαμε τόν διψήφιο ἀριθμό 17 γιά νά ἐξηγήσουμε τήν ἀναφερόμενη «ἐνωση» τῆς Φιλίας. Ἡ διαδικασία αὐτή δέν ἦταν αὐθαίρετη ἢ τυχαία, ἀλλά πηγάζει μέσα ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀριθμολογικῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἐμπεδοκλῆ. Συγκεκριμένα σώζεται ἓνα σύντομο ἀπόσπασμα, τό Β 32: *δύο δέει ἄρθρον*. [Δύο συνδέει ἡ ἄρθρωση]. Αὐτό σημαίνει ὅτι δύο διαδοχικοί ἀριθμοί συνδεόμενοι στό ἀριθμολογικό διάγραμμα δημιουργοῦν μιά ἄρθρωση, μιά σύνδεση ἢ συνένωση τῶν ἀντιστοίχων ἐννοιῶν πού ἀντιπροσωπεύουν οἱ ἀριθμοί. Ἐτσι ὁ Σφαῖρος σχηματίζεται μέ τήν σύνδεση (ἄρθρωση) τῶν ἡμιαξόνων του μέ τόν κεντρικό ἀριθμό 7, τόν ὁποῖο ἔτσι ἐπιτυγχάνει νά προσεταιρισθεῖ πλήρως. Συνεχίζει τώρα ἓνα ἄλλο ἀπόσπασμα:

Β 35, 3–11). *...ἐπεὶ Νεῖκος μέν ἐνέρτατον ἴκετο βένθος*

δίνης, ἐν δέ μέσῃ Φιλότης στροφάλιγγι γένηται

5 *ἐν τῇ δὴ τάδε πάντα συνέρχεται ἓν μόνον εἶναι,*

οὐκ ἄφαρ, ἀλλὰ θελημά συνιστάμεν' ἄλλοθεν ἄλλα

τῶν δέ τε μισγομένων χειτ' ἔθνεα μυρία θνητῶν·

πολλά δ' ἄμικτ' ἔστηκε κεραιομένοισιν ἐναλλάξ,

ὅσσ' ἔτι Νεῖκος ἔρυκε μετάρσιον· οὐ γάρ ἀμεμφέως

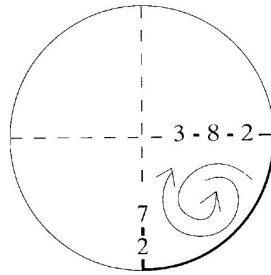
10 *τῶν πᾶν ἐξέστηκεν ἐπ' ἔσχατα τέρματα κύκλου,*

ἀλλὰ τὰ μέν τ' ἐνέμιμνε μελέων τὰ δέ τ' ἐξεβεβήκει.

[Ὅταν τό Νεῖκος ἔφθασε στό ἔσχατο βάθος τῆς δίνης, ἡ δέ Φιλότης ἔφθασε στό μέσον τοῦ στροβίλου, μέσα σ' αὐτήν συνέρχονται τά πάντα ὥστε νά γίνουν ἓνα μόνον, ὄχι ἀμέσως, ἀλλά θεληματικά, ἀλλά ἀπό ἄλλοῦ, καί ὅταν ἀναμιχθοῦν διαχέονται μυριάδες ἔθνη θνητῶν. Πολλά δέ μένουν ἄμεικτα, κεραϊζόμενα ἐναλλάξ, ὅσα τό Νεῖκος τά κρατεῖ ἀκόμη μετέωρα· διότι δέν φθάνουν ἄμεμπτα μέχρι τὰ ἔσχατα ὅρια τοῦ κύκλου, ἀλλά παραμένει μέσα σέ μερικά μέλη, ἐνῶ ἀπό ἄλλα ἔχει ἐξέλθει ἐντελῶς].

Προηγουμένως ἐρμηνεύσαμε τήν φράση, ὅτι ἡ Φιλότης φθάνει μέχρι τό μέσον τοῦ στροβίλου, ἥτοι τό κέντρο τῆς τετρακτύος. Ἐπίσης τό ὅτι ἐντός τοῦ Σφαίρου τά πάντα γίνονται ἓν. Τώρα θά προχωρήσουμε στά σχετικά μέ τό Νεῖκος.

Στόν στίχο 3 λέγεται ὅτι τό Νεῖκος ἔφθασε στό ἔσχατο βάθος τῆς δίνης. Εἶναι ΔΙΝΗ = 72. Ὁ ἀριθμός αὐτός βρίσκεται δύο φορές ἀπό τό κέντρο πρὸς τά κάτω στόν κάθετο ἄξονα. Φαίνεται σάν νά ἀρχίζει ὁ σχηματισμός τῆς δίνης στό κέντρο καί νά ἐπεκτείνεται μέχρι τό κατώτερο σημεῖο τοῦ ἄξονα τοῦ Νεῖκου. Ἐπομένως τό νόημα τοῦ στίχου εἶναι ὅτι ἐκεῖ περιορίζεται πλέον ἡ ἐνέργειά του. Ταυτοχρόνως, μέ τήν ἔνωση τῆς Φιλότης μέ τόν κεντρικό ἀριθμό 7, ἀποκόπτεται τό ὑπόλοιπο τμήμα τοῦ ὀριζόντιου ἄξονα, ἥτοι ὁ ἀριθμός 382. Οἱ δύο αὐτοί ἀριθμοί, ὡς ὀριοθετοῦντες τό ἀντίθετο τεταρτημόριο ἀπό τόν Σφαῖρο, παριστάνουν τόν κόσμο πού εἶναι ἀντίθετος πρὸς αὐτόν, ἥτοι τόν ὑλικό αἰσθητό κόσμο.

Σχ. 13. Ὁ αἰσθητός κόσμος, κυριαρχούμενος ἀπό τό Νεῖκος.

Οἱ ἀριθμοί αὐτοί δέν φθάνουν μέχρι τό κέντρο τοῦ κύκλου, ἀλλά μοιάζουν σάν δύο κέρατα, πού δέν ἐνώνονται στίς ἄκρες τους. Μέ τήν εἰκόνα αὐτήν ἐρμηνεύεται τό «*κεραιομένοισιν ἐναλλάξ*» τοῦ στίχου 8, τό ὁποῖο δέν προέρχεται ἀπό τό ρῆμα κεράω (= ἀναμιγνύω· ἐκ τοῦ κεράννυμι), ἀλλά ἀπό τό κεραῖζω (= καταστρέφω, λεηλατῶ, φονεύω), ἐτυμολογούμενο ἀπό τό κεραία = κέρας, κατά μίμηση τῶν ζώων πού κτυποῦν καί φονεύουν μέ τά κέρατά τους τόν ἀντίπαλο. Τά ὄντα λοιπόν πού ἐξακολουθοῦν νά βρίσκονται μέσα στόν αἰσθητό κόσμο, κτυπιοῦνται διαδοχικά ἀπό τίς δύο αὐτές κεραῖες ἢ κέρατα, μέ ἀποτέλεσμα νά ὑφίστανται συνεχῶς πολλές ταλαιπωρίες.

Εἶδαμε πῶς σχηματίζεται ἡ ἔννοια ΦΙΛΟΤΗΣ στόν κόσμο τοῦ Σφαίρου, ἀπό τούς ἀριθμούς τοῦ πλαισίου του. Ἀντιστοίχως πρέπει νά σχηματίζεται ἡ ἔννοια ΝΕΙΚΟΣ ἀπό τούς ἀριθμούς στά πλαίσια τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου. Αὐτό ἐπιτυγχάνεται κατά δύο τρόπους, ὅταν οἱ ἀριθμοί διαβάζονται ἐναλλάξ ὁ ἓνας πρὸς τό κέντρο καί ὁ ἄλλος πρὸς τήν περιφέρεια. Στήν μιά περίπτωση οἱ ἀριθμοί προστίθενται καί στήν ἄλλη ἀφαιροῦνται, ἥτοι:

$$283 + 72 = 355 = \text{ΝΕΙΚΟΣ καί}$$

$$382 - 27 = 355 = \text{ΝΕΙΚΟΣ}$$

Ἡ ἀνάγνωση τῶν ἀριθμῶν καί στίς δύο περιπτώσεις ἀκολουθεῖ τήν φορά ενός κύκλου. Ὁ συνδυασμός καί τῶν δύο κύκλων δημιουργεῖ τίς ἀντίρροπες δίνες πού συμφύρονται ἐντός τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Ἡ δέ ἐναλλάξ φορά τῶν ἀριθμῶν σημαίνει ὅτι τά ἐντός αὐτοῦ εὐρισκόμενα ὄντα δέχονται ἐναλλάξ τά κτυπήματα τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης κεραίας, ὥστε ὅταν κτυπᾷ ἡ μία, ἡ ἄλλη νά ὑποχωρεῖ καί ἀντιστρέφως.

Οἱ δύο ἀντίθετοι τρόποι σχηματισμοῦ τοῦ Νεῖκου ἀπεικονίζουν τήν πλήρη διχογνωμία πού ἐπικρατεῖ στόν αἰσθητό κόσμο. Δηλαδή ὑφίσταται διάσταση ἀπόψεων καί σκοπῶν ἀκόμη καί μεταξύ αὐτῶν τούτων τῶν δύο κλάδων, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνο δέν συνενώνονται, ἀλλά καί κινοῦνται ἀντίθετα ὁ ἓνας πρὸς τόν ἄλλο. (Ὑπενθυμίζουμε ὅτι στόν κόσμο τοῦ Σφαίρου οἱ ἀριθμοί κινοῦνται ὁμοια πρὸς τό κέντρο καί ἐνώνονται ἐκεῖ). Ἐπομένως τό Νεῖκος δέν διχάζει μόνον, ἀλλά εἶναι διχασμένο καί τό ἴδιο μέ τόν ἑαυτό του. Ἐδῶ ἐνυπάρχει ἓνα ἀπό τά βαθύτερα νοήματα τῆς ὑπάρξεως καί ἐνεργείας τοῦ Κακοῦ.

Προχωροῦμε τώρα στήν ἐξήγηση τῶν διαδικασιῶν πού λαμβάνουν χώραν μεταξύ τῶν δύο κόσμων, ἥτοι τήν ἀφομοίωση ἀπό τόν αἰσθητό κόσμο πρὸς τόν Σφαῖρο ἀφ' ενός, καί τήν διάσπαση τῶν στοιχείων τοῦ Σφαίρου πρὸς τόν αἰσθητό κόσμο ἀφ' ἐτέρου.

Ἰππόλυτος, *Ἑλεγχος* VII 31 (B 131). ...μέσον δέ εἶναι τῶν διαφορῶν ἀρχῶν δίκαιον λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τά διηρημένα ὑπὸ τοῦ Νεῖκου καί προσαρμόζεται κατὰ τήν Φιλίαν τῷ ἐνί...

[Στό μέσον τῶν διαφορῶν ἀρχῶν ὑπάρχει ἓνας δίκαιος λόγος, κατὰ τόν ὁποῖο συγκεντρώνονται τά διαχωρισμένα ἀπό τό Νεῖκος καί προσαρμόζονται κατὰ τήν Φιλία στό ἐν].

Ἔχομε τούς ἀριθμούς: ΔΙΚΑΙΟΣ = 315 καί ΛΟΓΟΣ = 373. Στό μέσον τῆς τετρακτύος, στόν ὀριζόντιο ἄξονα, πράγματι βρίσκεται ὁ ἀριθμός 373 = ΛΟΓΟΣ, στήν συνέχεια δέ αὐτοῦ πρὸς τά ἀριστερά ὁ ἀριθμός 315 = ΔΙΚΑΙΟΣ. Ὁ πρῶτος συνδέεται, ἢ μᾶλλον ἀρχίζει ἀπό τό τελευταῖο ψηφίο

της κεραίας 283 του αίσθητου κόσμου. Διαβαζόμενοι λοιπόν από αυτό τό σημείο εκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά οἱ ἀριθμοὶ 373 καὶ 315, συμβολίζουν τὴν ἀπόσπαση στοιχείων ἀπὸ αὐτόν (ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς κεραίας του) καὶ τὴν μεταφορά τους στὸν κόσμο τοῦ Σφαίρου. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἀκριβέστατα τὸ σχόλιο τοῦ Ἰππόλυτου, μέ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ὅρος «δίκαιος λόγος» προέρχεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἐμπεδοκλῆ, ἔστω καὶ ἂν δέν εἶναι γνωστοὶ σήμερα οἱ στίχοι πού τὸν περιεῖχαν.

Ἀφοῦ τὸ πρωταρχικὸ βῆμα ἐπαναφορᾶς στὴν ἐνότητα ἀποτελεῖ ὁ ἀριθμὸς 373 = ΛΟΓΟΣ (ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά), ἀναλογικά τὸ πρωταρχικὸ βῆμα διασπάσεως τοῦ Σφαίρου πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀριθμὸς 172 στὸν κάθετο ἄξονα (ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω). Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἀντιστοιχεῖ στὴν λέξη ΔΗΡΙΝ = 172, γιὰ τὴν ὁποία ἔχομε τὴν ἀκόλουθη μαρτυρία:

Πλουτάρχος, Π. Ἰσ. κ. Ὀσίρ. 370 Ε. Ἐμπεδοκλῆς... τὴν δὲ χεῖρονα [ἀρχὴν καλεῖ] «νεῖκος οὐλόμενον» καὶ «δῆριν αἰματόεσσαν».

[Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀποκαλεῖ τὴν χειρότερη ἀρχὴ «ὀλέθριο νεῖκος» καὶ «αἰματηρὴ δῆριν» (διαμάχην)]. (Οἱ ὀνομασίες αὐτές βρίσκονται στὸν στίχο 2 τοῦ ἀποσπάσματος Β 122).

Συνήθως ἡ λέξη ἐκλαμβάνεται ὡς θηλυκοῦ γένους (ἡ δῆρις), ἀλλὰ μέ βάση τὴν ἀριθμολογικὴ θεωρία πιστεύομε ὅτι ὁ σωστός τύπος εἶναι «τὸ δῆριν», ἀφοῦ ΔΗΡΙΝ = 172. Ἡ ἀλλαγὴ γένους προέκυψε μέσα ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ἀποκρύψεως πολλῶν νοημάτων, ὥστε νὰ μὴ εἶναι τελείως ξεκάθαρα στοὺς ἀμύητους.

Στὸ ἴδιο θέμα τῆς διασπάσεως ἀναφέρονται καὶ οἱ ἐξῆς στίχοι:

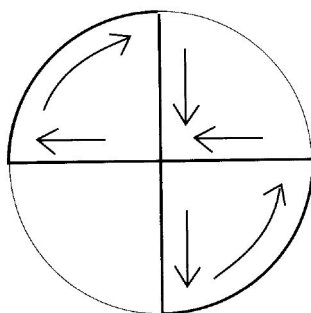
(Β 26, 5–6). ἄλλοτε μὲν Φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓνα κόσμον,
ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορούμενα Νείκεος ἔχθει.

[Ἄλλοτε συνέρχονται σέ ἓνα κόσμον διὰ τῆς Φιλότητος, καὶ ἄλλοτε φέρονται χωριστὰ τὸ καθενα ἀπὸ τὸ ἔχθος τοῦ Νείκου].

Ὁ ὅρος ΕΧΘΟΣ = 884 πρέπει νὰ σχηματίζεται ἐπάνω στὸν κατακόρυφο ἄξονα πού ἀντιστοιχεῖ στό Νεῖκος. Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν διαχωρισθεῖ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ὡς ἐξῆς:

$$2 + 727 + 155 = 884 = ΕΧΘΟΣ$$

Ἡ ἀντίθετη ἀνάγνωσή του πρὸς τὴν κανονικὴ σημαίνει ὅτι μέ τὸ «ἔχθος τοῦ Νείκου» ἐπιχειρεῖται ἓνα εἶδος ἐπιθέσεως στὸν πλάγιό ἄξονα τοῦ Σφαίρου, ὁπότε διὰ τῆς «πλαγιοκοπήσεως» αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπόσπαση μερικῶν τμημάτων του, τὰ ὁποῖα ἐν συνεχείᾳ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 172 = ΔΗΡΙΝ καὶ ἴσως τοῦ συνεχόμενου 272 = ΑΡΜΟΝΙΑ (ἀναλογικά πρὸς τοὺς 373–315, ἥτοι ΛΟΓΟΣ–ΔΙΚΑΙΟΣ στὸν ὀριζόντιο ἄξονα), μεταφέρονται στὸν αἰσθητὸ κόσμο.

Σχ. 14. Ἡ «διαμπερής» ἐξελικτικὴ διαδικασία

Ἀπὸ ὅλη τὴν προηγούμενη ἀνάπτυξη συνάγεται ὅτι ὅλα τὰ ὄντα ἀκολουθοῦν τὴν πορεία τους ἐπὶ τῶν ἀξόνων, ὠθούμενα ἀπὸ τίς ἀντίστοιχες δυνάμεις. Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως συνεχῆς ἡ διαδικασία γενέσεως καὶ φθορᾶς μεταξὺ τῶν δύο κόσμων, πρέπει νὰ δεχθοῦμε ὅτι ἡ πορεία συνεχίζεται καὶ κατὰ μῆκος τῶν κυκλικῶν τόξων τῶν δύο κόσμων. Μέ αὐτόν τὸν τρόπο προκύπτει συνολικῶς ἡ εἰκονιζόμενη στό σχῆμα 14 ἐξελικτικὴ πορεία, ἡ ὁποία ὑποδηλώνεται στοὺς ἐξῆς στίχους:

(B 26, 11–12). *ἢ δέ τὰ δ' ἀλλάσσοντα διαμπερές οὐδαμὰ λήγει,
ταύτη δ' αἰέν ἔασιν ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.*

[Μετάφραση...].

Ἐνῶ δηλαδή τόσο οἱ ἄξονες τῆς τετρακτύος ὅσο καί τὰ στοιχεῖα στίς κορυφές τῆς παραμένουν ἀκίνητα, οἱ ἐξελικτικές διαδικασίες τελειοποιήσεως τῶν ὄντων λαμβάνουν χώραν διαμπερῶς (ἀπό τό ἓνα ἄκρο στό ἄλλο), χωρίς νά σταματοῦν ποτέ.

Ἀναπτύξαμε μερικά μόνο (τά βασικότερα) ἀπό τά συμπεράσματα στά ὁποῖα ἔχουμε καταλήξει ἀπό τήν ἀριθμολογική διερεύνηση τῶν σχετικῶν μέ τόν Ἐμπεδοκλῆ κειμένων. Φυσικά ἡ ἀνάπτυξη αὐτή δέν εἶναι ὀλοκληρωμένη, ἀλλά πιστεύουμε ὅτι ἀνοίγει διάπλατα τήν πόρτα τῆς μελέτης τῶν ἀπό μία ἐντελῶς διαφορετική σκοπιά, πού γιά πρώτη φορά παρουσιάζεται καί τά ἀποτελέσματά της εἶναι ἐξόχως ἐνθαρρυντικά, ὥστε νά ἀποκαλύπτουν ἓνα τεράστιο πλοῦτο καθαρῶν νοημάτων, ἀγνώστων στούς ἐρευνητές τῆς φιλοσοφίας.

Ἀναφέραμε στήν ἀρχή ὅτι ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐμποδίσθηκε νά συμμετέχει στίς συναναστροφές τῶν Πυθαγορείων, ἐπειδή δημοσιοποίησε τήν διδασκαλία τους. Μέσα στούς στίχους τοῦ ἀνακαλύψαμε ὅτι πράγματι περιέχονται τά κυριώτερα δόγματα αὐτῆς τῆς διδασκαλίας καί θεωροῦμε βέβαιο ὅτι ἐνυπάρχουν κρυμμένα ἀκόμη περισσότερα, τά ὁποῖα ἐναπόκειται στούς μελλοντικούς μελετητές νά τά ἀνακαλύψουν. Ἐπομένως δέν μποροῦμε παρά νά εἴμαστε ἐξαιρετικά εὐγνώμονες πρὸς τόν μέγαν αὐτόν φιλόσοφο, διότι μέ τό τόλμημά του διασώθηκε ἡ μοναδική αὐθεντική πηγή τῆς πυθαγορικής διδασκαλίας πού ἔχομε σήμερα στά χέρια μας.